

ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET

November 19. a világegyházban november 17. *1207. +Marburg, 1231. november 17.

A ciszterci szerzetes, Heisterbachi Caesarius így kezdi Szent Erzsébet életrajzát: „A tiszteletreméltó és Isten előtt oly kedves Erzsébet előkelő nemzetségből származott, s e világ ködében úgy ragyogott föl, mint a hajnalcsillag.” Erzsébet azok közé a szentek közé tartozik, akiknek sugárzása nem csökken, fénye minden kor minden emberének világít.

Magyarországon született, abban az országban, amelyben a független állami lét és a kereszténység alapjait Szent István király rakta le. Atyja II. András magyar király, anyja a merániai Gertrúd volt. Erzsébetet már négy éves korában eljegyezték Tübingia leendő grófjával, Lajossal. Lajos szülei, Hermann gróf és Zsófia grófnő e házasságtól sokat várt, és reményük igazolását látták abban, hogy a kis menyasszony fényes kísérettel és kincstáryi hozománnyal érkezett a wartburgi várba. Német környezetben akarták nevelni, hogy jól elsajátíthassa új hazájának minden szokását.

A kis Erzsébet jósága és kedvessége hamarosan megnyerte a vár népét. A nála hét évvel idősebb Lajos kezdettől fogva szívből szerette. A leendő anyós, Zsófia asszony ellenben egyre növekvő rosszallással figyelte a gyermek fejlődését, mert szokásaival nem tudott egyetérteni. Nemcsak apró, túlzásnak minősített vallási gyakorlatai zavarták (Erzsébet például ismételtelen megszakította játékait, hogy, mint mondta, „Istent szeresse”), hanem az is, hogy teljes természetességgel magával egyenrangú társnak tekintette a legegyszerűbb gyermekeket is. Ezt még mind elnézte volna, mint gyermekes jámborságot, azt azonban már nem tudta megbocsátani, hogy Erzsébet nem vette át az udvari élet előírt formáit: nem volt hajlandó megtanulni a nők számára akkor kötelező tipegő járást, s ráadásul minden körtáncnál jobban szerette a vad lovaglást. Ezzel egyébként az egész udvar megütközését is kiváltotta, s ha Lajos védelmébe nem veszi az áskálódásokkal szemben, és aránylag korai házassággal meg nem szilárdítja helyzetét a várban, Erzsébetet valószínűleg hamarosan hazaküldték volna Wartburgból Magyarországra.

A házasságkötés azonban megtörtént, és a fiatalok boldogsága teljes volt. Erzsébet teljes szívével átadta magát férjének, akihez a szeretet sokkal erősebb kötelékei fűzték, mint a szülők akarata vagy az együtt töltött gyermekkor. Most már nyugodtan függetleníthette magát az udvari etikettől. Ha férjét hazavárta, messzire elébe lovagolt, és viharos örömmel üdvözölte. Lajos pedig az udvari emberek megrökönyödésére egy asztalnál étkezett vele.

Lajosnak tapasztalnia kellett, hogy felesége szívét, jóllehet nagyon szereti őt, nemcsak ő birtokolja: Isten volt az, aki Erzsébetet egészen lefoglalta magának. És Lajos hálás hittel vette tudomásul, hogy felesége néha éjszaka fölkel mellőle, és a hideg padlóra fekszik, hogy Isten szeretetéért egy időre elhagyja férje közelségét. Azon sem ütközött meg, ha Erzsébet az asztalnál egy falatot sem evett, mert éppen böjtölt. Az 1225-ben kitört éhínség idején teljes tekintélyével mögötte állt, amikor Erzsébet fölnyitotta a kamrákat és hombárokat, és „kifosztva” a várat, segített az éhezőkön.

Erzsébet legbensőbb titka s egyúttal legvonzóbb vonása az volt, hogy tökéletes összhangot tudott teremteni az Isten és a férje iránti szeretet között. Vannak, akik úgy magyarázzák, hogy a szerelme egyre inkább lelkivé vált. Ám ezt cáfolja az a tény, hogy milyen kimondhatatlan fájdalmat érzett akkor, amikor Lajos 1227-ben keresztes hadjáratra indult. Mintha sejtette volna a jövőt, Lajos ugyanis még útközben megbetegedett és meghalt. A hírt alig merték közölni Erzsébettel, s mikor megtudta, ezzel a kiáltással rohant végig a vár termein: „Jaj, Uram Istenem, most az egész világ meghalt számomra!”

Lajos oltalma nélkül nem folytathatta tovább addigi életét, ezért egy óvatlan pillanatban, gyermekeivel együtt elhagyta a várat. A későbbi korokban, amikor már nem értették a szegénység utáni vágyat, amely Erzsébet szívében állandóan égett, menekülését úgy magyarázták, hogy „elűzték a várból”. Érdemes fölfigyelnünk arra, hogy ez a későbbi értékelés mennyire megváltoztatta Erzsébet alakját: egy kitaszított, szegénységbe jutott grófnő, aki csodákat művel, hogy legyőzze környezete gonoszságait, jótettet jótettre halmoz, és fiatalon elég a szeretetben. Ez az Erzsébet-kép közelebb állt a hívők

lelkéhez, mert érthetőbb volt, mint azé az asszonyé, aki mindezt szabad megfontolással, önként tette, és akinek férje halála adta az alkalmat arra, hogy az evangéliumot minden fenntartás nélkül kövesse.

Utolsó éveiben nagy szerepet játszott Marburgi Konrád, akit maga a pápa jelölt ki Erzsébet lelkiatyjául. Lajos még életben volt, amikor Erzsébet már arra a Konrádra bízta lelke vezetését, akinek 1226-ban engedelmisségi fogadalmat is tett. 1228-ban követte őt Marburgba. Konrád ferences komoly, szent buzgósággal teli pap volt, aszkézisben és szegénységben élt. Nagy feladatának tekintette Erzsébet tökéletességének kibontakoztatását. Szigorú lelkivezető volt: kis hibákért is megostorozta Erzsébetet. Ha észrevette ragaszkodását a világ dolgaihoz, azonnal kegyetlenül megvont tőle mindent. Így tiltotta el tőle utolsó társaságát, két kedves szolgálóját is. Erzsébet pedig nem tiltakozott és nem keresett kibúvókat, hanem Krisztus iránti szerelme jeleként tökéletesen engedelmeskedett. Oly hűséggel és hajlékonysággal simult Isten kezébe, hogy emberi szigor nem tudott ártani neki.

De amíg egyik oldalon engedelmisségével megkönnyítette lelkivezetőjének dolgát, a másik oldalon szinte lehetetlen feladat elé állította: Konrádnak kellett irányítania Erzsébet mindent felülmúló szeretetének tetteit. Konrád egészségéről is néha maga Erzsébet gondoskodott, mert a betegápolásból sem akarta kivonni magát. A lelkivezető és rábízottja közti harc egyik mozzanata tűnik föl abban a levélben, amelyet Konrád Erzsébet halála után IX. Gergely pápának írt: „Könnyek között kérte tőlem, engedjem meg, hogy házról házra járva koldulhasson. Amikor ezt megtagadtam tőle, azt válaszolta: „Akkor olyat teszek, amit nem tilthat meg nekem!” És nagypénteken (1228-ban), amikor az oltárok minden ékességüktől meg voltak fosztva, a minoriták kápolnájának oltárára tette kezét, és lemondott a saját akaratáról és a világ minden pompájáról. Amikor mindenről le akart mondani, amije csak van, elhúztam az oltártól...”

Özvegyi javaiból Erzsébet ispotályt rendezett be Marburgban. Attól a bizonyos nagypéntektől fogva ott szolgált a ferences harmadrend szürke ruhájában mint betegápoló. Gyermekait nevelőkre bízta, mert úgy látta, hogy nem tud számukra megfelelő nevelést biztosítani. E döntésében bizonyára része volt annak is, hogy a szívét most már osztatlanul Istennek akarta adni. Legkisebb lányát, Gertrúdot boldogként tiszteljük (lásd november 13-án!).

1231 novemberében Erzsébet megbetegedett. Utolsó napjait gyermeki derű ragyogta be. Elajándékozta a még meglévő holmiját, s vigasztalta a mellette lévő nővéreket. 16-án éjfél körül halt meg. Marburgban temették el, s már négy évvel halála után, 1235-ben szentté avatták.

Ünnepét 1670-ben vették föl a római naptárba, november 19-re, a temetése napjára. 1969-ben ünnepét visszatették november 17-re, halálának napjára.